

A párduc és a gödölye

Rónay György posthumus regénye, A párduc és a gödölye, heves figyelmet keltett a közvéleményben. Nemcsak azért, mert mindenkihez s ami ennél embersége-sebb érvényű *mindenki-ért* szól. Hanem amiatt is, mert felzaklató, szigorú, s könyörtelennek csak azért nem nevezhető, mert könyörtelennél humánusabb, következetesebb és igazságosabb lelkiismeretvizsgálata a könyv végigolvasása után is hosszan zeng az emberben. Sok olvasójából hamar lett sok nézője a képernyőn, alkal-muk van hát összemér-ni, mit olvastak a könyvben és mit láttak belőle a *Nyitott könyv* képein.

Természetesen kevesbet kaphattak ötven percnyi sűrített, vagy inkább csak kiragadott képtől, mint majdnem négyszáz oldalnyi könyvtől.

Nem is az a baj a *Nyitott könyv*ben feltá-ruló művekkel — szinte eddig valamennyivel — hogy mennyiségükben csökkentebbek, mint voltak saját írott műfa-jukban. Hanem az, hogy képi műformában megjelenve, minőségükben mások. A *Nyitott könyv* magától értetődően asze-rint válogat művekből, hogy mennyire sűrítethető — ha kiragadott rész-

letekben is — cselekmé-nyük vagy mondanivaló-juk drámaivá.

Éppen Rónay György e *Nyitott könyv*-epizó-dokban feltáruló művé-ben világosan észrevehető, hogy a regény, kivált ez a regény, epika léte, sokkalta dráma-ibb, mint amilyennek képre, filmre vitt részle-tei sikerültek. A sorozat módszerei látszanak im-már változtatásra, meg-újításra szorulóknak.

Módszerekről volta-képp túlzás is beszélni. Igencsak egyetlen mód-szere van a *Nyitott* könyvnek. Valaki, hol érdekesebben, vonzó-ban, mélyebben, valaki más pedig hol szürkéb-ben, gépiesebben, keve-set mondón bevezetőt tart az íróról és éppen képen forgó művéről, majd következnek a részletek a műből, némi összekötő szöveggel vagy anélkül. Ez a forma any-nyira sztereotip, fásult és megmerevedett, hogy eleve fordulat és megle-petés nélkülivé teszi a műsort, magát a szerke-zetet teszi drámaiatlan-ná.

Efféle történt A pár-duc és a gödölye némely részletével is Hajdufy Miklós rendezői meg-munkálásában. A regény egyik legdrámaibb, leg-zaklatóbb epizódja a fő-hős, a bíró beidézése a

regényben Főnöknek nevezett politikai vezető-höz, egy tárgyyszerű hi-vatali környezetbe, amelyben egy karosszék orozslánfejes faragása is aprólékosan észrevehető, nem szólva arról a tár-gyi fenyegetésről, amely egy brokátfüggöny alól véletlenül kibukkanó, ugrásrakész, fényes fe-kete csizma orrán meg-villan. Ezt a nagyon is konkrét, feszült, félel-metes helyzetet a rende-zés tökéletesen elmisz-tifikálja. A beidézésből megidézés, egyféle szel-lemidézés lesz, mert a rendező azt a hasonlatot jeleníti meg a képen, amelyet az író melléke-sen ejt: „... a bíróban olyasféle benyomás tá-madt, mintha egy ismer-tetlen, titokzatos és fé-ltelmetes vallás szenté-lyébe tévedt volna.”

Rónay György regénye nem efféle hasonlatok-ban, hanem a történés-ben és a helyzeteiben, belső vívódásaiban drá-mai. A főalakot játszó színész, Mensáros Lász-ló, és rajta kívül még jónéhányan: Mádi Szá-bó Gábor, Major Pál, Avar István a regény valóságos, emberi moti-vációit, íróilag keményen jellemzett figuráit élőkké tették. Azt a drámai feszültséget, küzdelmet és katarikus feloldást azon-ban, amellyel Rónay György könyvében az ol-vasó találkozik, a *Nyitott könyv*ben a néző hiába kereste.

Mádi Szabó Gábor és Mensáros László

MÁTRAI-BETEGH BÉLA